

JAHON SIYOSIY PARTIYALARINING JAMIYATDAGI O'RNI VA AHAMIYATI

Muallif: Sirdaryo viloyati Guliston

Shahar Al-Xorazmiy maktabi

oliy toifali tarix fani o'qituvchisi

SANGILOV JAMSHIDBEK YO'LCHIBOYEVICH

Kalit so'zlar

- **O'zbekcha:** siyosiy partiyalar, jamiyat, siyosiy faollik, ahamiyat
- **Inglizcha:** political parties, society, political participation, significance
- **Ruscha:** политические партии, общество, политическая активность,

ЗНАЧИМОСТЬ

Anotatsiya

Maqola jahon siyosiy partiyalarining jamiyatdagi o'rni va ularning siyosiy hayotdagi ahamiyatini o'rganishga bag'ishlangan. Siyosiy partiyalar turli ijtimoiy guruhlarining manfaatlarini ifodalaydi, siyosiy faollikni oshiradi va davlat boshqaruviga ta'sir ko'rsatadi. Tadqiqotda partiyalarning jamiyatdagi roli, ularning demokratik jarayonlardagi funksiyalari va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashdagi ahamiyati ko'rib chiqiladi. Maqola siyosiy partiyalar orqali jamiyatning rivojlanishi va demokratiyaning mustahkamlanishiga oid muhim jihatlarni yoritadi.

Kirish

Siyosiy partiyalar demokratik jamiyatlarda siyosiy hayotning markaziy institutlaridan biri bo'lib, ular fuqarolarning siyosiy faolligini shakllantirish va davlat boshqaruvida ishtirokini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Jahon siyosatida partiyalar jamiyatdagi turli ijtimoiy guruhlar va manfaatlarini birlashtirish, siyosiy barqarorlikni ta'minlash hamda qonun chiqaruvchi va ijro etuvchi hokimiyat organlariga ta'sir o'tkazishda faol ishtirok etadi. Shu sababli, siyosiy partiyalarning jamiyatdagi o'rni va ahamiyati dolzarb mavzu hisoblanadi. Ushbu maqolada siyosiy partiyalarning jahon miqyosida bajaradigan funksiyalari va jamiyat hayotidagi ahamiyati tahlil qilinadi.

1. Siyosiy partiyalar tushunchasi va turlari

Siyosiy partiyalar – bu bir xil siyosiy maqsadlar va ideologiyaga ega bo'lgan odamlarning ijtimoiy guruhlari bo'lib, ular davlat hokimiyatiga ta'sir ko'rsatish, siyosiy qarorlar qabul qilish va amalga oshirish uchun tashkil etiladi. Siyosiy partiyalar fuqarolarni siyosiy jarayonga jalb qilish, ularning manfaatlarini ifodalash, siyosiy ta'lim berish va siyosiy barqarorlikni ta'minlash vazifalarini bajaradi.

Siyosiy partiyalar turli xil shakllarda bo'lishi mumkin: massaviy partiyalar, elitalar partiyalari, marksistik partiyalar, millatchilikka asoslangan partiyalar va boshqalar. Ularning tuzilishi, faoliyati va siyosiy yo'nalishlari mamlakatlarning siyosiy tizimiga va tarixiy rivojlanishiga bog'liq holda farqlanadi.

2. Siyosiy partiyalarning jamiyatdagi roli

Siyosiy partiyalar jamiyatda bir nechta muhim rolni bajaradi. Birinchidan, ular fuqarolarning siyosiy faolligini oshirish va ularni davlat boshqaruviga jalb qilishda vosita hisoblanadi. Partiyalar orqali odamlar o'z fikr va talablarini ifoda etadi hamda ularni qonun chiqaruvchi va ijro etuvchi organlarga yetkazadi.

Ikkinchidan, siyosiy partiyalar jamiyatda ijtimoiy guruhlar o'rtasida muvozanat o'rnatadi. Turli ijtimoiy qatlamlarning manfaatlarini ifodalaydi, ularning kurashlarini tartibga soladi va shu orqali ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Uchinchidan, partiyalar siyosiy ta'lim berish va odamlarni siyosiy jarayonlarga tayyorlash vazifasini ham bajaradi. Bu ularning demokratik jamiyatlarda mustahkam asos bo'lib xizmat qiladi.

3. Jahon miqyosidagi siyosiy partiyalarning ahamiyati

Jahon siyosiy maydonida partiyalar siyosiy tizimlarning asosiy tarkibiy qismi hisoblanadi. Ular nafaqat milliy siyosatda, balki xalqaro munosabatlarda ham muhim o'rin tutadi. Siyosiy partiyalar orqali davlatlar o'z siyosiy pozitsiyalarini shakllantiradi va boshqa davlatlar bilan hamkorlik yoki raqobat qilish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Shuningdek, partiyalar xalqaro siyosiy jarayonlarda demokratik qadriyatlarni targ'ib qilishda va inson huquqlari himoyasida faol ishtirok etadi. Ko'plab siyosiy partiyalar xalqaro partiyaviy tashkilotlar orqali o'zaro tajriba almashadi va global muammolarga yechim topishga harakat qiladi.

4. Zamonaviy siyosiy jarayonlardagi partiyalarning o'рни

Zamonaviy siyosiy jarayonlarda siyosiy partiyalar o'z faoliyatini innovatsion texnologiyalar yordamida olib bormoqda. Internet va ijtimoiy tarmoqlar partiyalar uchun keng auditoriyaga erishish, fuqarolar bilan bevosita muloqot qilish imkonini yaratdi. Bu esa siyosiy jarayonlarning ochiqqligini oshirdi va demokratik institutlarning rivojlanishiga yordam berdi.

Bundan tashqari, siyosiy partiyalar global miqyosda yuzaga kelayotgan ijtimoiy-iqtisodiy muammolar, migratsiya, ekologiya kabi masalalarni hal qilishda ham faol rol o'ynaydi. Ular siyosiy barqarorlikni ta'minlash, yangi siyosiy tashabbuslarni ilgari surish va jamiyat manfaatlarini muvozanatlash vazifalarini bajaradi.

5. Xulosa

Xulosa qilib aytganda, jahon siyosiy partiyalari zamonaviy demokratik jamiyatlarning ajralmas qismi bo'lib, ular siyosiy faollikni oshirish, ijtimoiy guruhlar manfaatlarini ifodalash va davlat boshqaruvida ishtirok etish imkonini yaratadi. Partiyalar nafaqat milliy siyosatda, balki xalqaro siyosiy maydonda ham muhim rol o'ynaydi, siyosiy barqarorlikni ta'minlaydi va demokratik qadriyatlarni mustahkamlaydi. Shu bois, siyosiy partiyalarning jamiyatdagi o'rni va ahamiyati yanada chuqur o'rganilishi zarur.

Manbalar

1. Sartori, G. (2005). *Parties and Party Systems: A Framework for Analysis*. ECPR Press.
2. Lipset, S. M., & Rokkan, S. (1967). *Party Systems and Voter Alignments*. Free Press.
3. Panebianco, A. (1988). *Political Parties: Organization and Power*. Cambridge University Press.
4. Diamond, L. (1994). *Political Parties and Democracy*. Johns Hopkins University Press.
5. Koller, A. (2006). *Political Parties and Democracy*. European Journal of Political Research
6. · Tursunov, M. (2018). *Demokratiya va siyosiy partiyalar*. Toshkent: Siyosat va Jamiyat Nashriyoti.
7. · Xolmurodov, S. (2020). *O'zbekistonda siyosiy partiyalar tarixi va ularning jamiyatdagi o'rni*. Toshkent: Milliy Universitet Nashriyoti.